

Волченко Анна Сергіївна

студентка гр. БЕМ 819к

Перерва Петро Григорович

д-р екон. наук, професор

ORCID ID: 0000-0002-6256-9329

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

м. Харків

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Сільське господарство є визначальним у плані формування спеціалізації регіону, однак кризові явища в економіці країни негативно позначились на діяльності аграрних підприємств, знизилась обсяги та показники ефективності виробництва продукції. Сільськогосподарське підприємство як соціально-економічна система є в той же час об'єктом управління. Сукупність функціональних елементів, що утворюють систему, знаходиться під постійним впливом суб'єкта управління або керуючої підсистеми. Специфіка управління сільськогосподарським підприємством полягає в тому, що набір факторів управління, на які здійснюється управлінський вплив, суто індивідуальний. Ефективність управління є відносною характеристикою результативності діяльності конкретної керуючої системи [1–12]. Внаслідок цього, керівникам слід цілеспрямовано підходити до аналізу ефективності всіх процесів, включаючи технологію управління. Це дозволить своєчасно виявляти вузькі місця з метою консолідації зусиль на економічно доцільних напрямках [1]. Соціально-економічна система має динамічність, здатність до розвитку. В процесі розвитку елементи системи управління можуть втрачати первинну ефективність, що призводить до порушення структури системи. В результаті виникає завдання збереження структурної totoжності системи управління підприємством, тобто підтримання відповідності між складом її елементів і цілями функціонування. Управління сільськогосподарським підприємством повинно бути направлено на підтримку основного системного властивості - ефективний випуск продукції. При цьому повинні досягатися не тільки якісні цілі, але і фінансова віддача. Динаміка багатьох результативних і оціночних показників залежить від характеристик суб'єкта управління підприємством і технології управління [1, 6, 11]. Застосування комплексу традиційних показників оцінки ефективності управління часто утруднено на практиці через брак або недоступності багатьох з них. Крім того, багато показників мають

описовий характер, тобто виявляють загальне положення підприємства і динаміку його розвитку, не розкриваючи при цьому причинної обумовленості процесів і явищ [1, 10].

Періодична оцінка ефективності управління дозволяє виявити наявні проблеми підприємства. Для багатьох сільськогосподарських підприємств актуальними є такі проблеми, як збільшення частки керівників і фахівців у загальній чисельності працюючих, зниження коефіцієнта керованості, збільшення плинності кадрів, зростання інтенсивності використання трудових ресурсів, скорочення виручки і прибутку від реалізації продукції. Багато негативні процеси, що відбуваються на підприємствах, в значній мірі не впливають на динаміку оціночних показників ефективності управління. Їх слід розглядати як відкладений негативний ефект і управлінські ризики [1, 5].

Менеджери сільськогосподарських підприємств повинні володіти арсеналом знань та здатністю використовувати їх для його управління. Проте низький рівень їх компетенції як джерело невизначеності має негативний вплив на прийняття ними рішень. Під компетенцією деякі автори розуміють наявність у спеціаліста сукупності знань, а також здібностей до дій та поведінки щодо досягнення мети в конкретній ситуації. Так, елементами компетенції є: теоретичні та практичні знання у сфері професійної діяльності, знання в області інформаційних технологій. Вимоги до професійної компетенції менеджерів можна розділити на знання та вміння працювати з людьми. У процесі виконання своїх функцій вони вступають у взаємодію з широким колом осіб – колегами, підлеглими, керівниками, акціонерами, постачальниками, представниками влади і науки тощо.

Інтегральний показник оцінки ефективності управління всіма сторонами діяльності підприємства за останні роки знизився, що свідчить про погіршення ефективності управління сільськогосподарським підприємством в цілому. Таким чином, застосування набору формалізованих методів оцінки ефективності управління сільськогосподарським підприємством в сучасних ринкових умовах стає недостатньо. Частина результативних показників виходить із зони впливу конкретних товаровиробників. Розв'язання проблеми можливе в двох напрямках: посилення контролю за ціноутворенням в каналах збуту сільськогосподарської продукції та розвиток методології оцінки ефективності управління сільськогосподарським підприємством.

Основними проблемами розвитку сільськогосподарських підприємств України є скорочення інвестицій у сільське господарство, застаріла матеріально-технічна база, відсутність коштів у більшості підприємств для запровадження досягнень науково-технічного прогресу, відсутність

матеріальної зацікавленості у виробників для здійснення заходів з підвищення родючості ґрунтів, висока вартість паливно-мастильних матеріалів, мінеральних добрив та засобів захисту рослин, низькі закупівельні ціни на продукцію сільського господарства, низька заробітна плата працівників сільського господарства, зменшення державних дотацій в аграрний сектор. Всі ці фактори суттєво зменшують ефективність як управління цими підприємства, так і результатів їх виробничо-комерційної діяльності.

Список використаних джерел

1. Батракова Д. Н., Курочкина Н. В. Проблемы оценки эффективности управления сельскохозяйственным предприятием. *Экономические аспекты развития АПК и лесного хозяйства*. Нижний Новгород, 2019. С. 29–33.
2. Гончарова Н. П., Яковлев А. И. Маркетинг инновационного процесса : учеб. пособ. Киев : ВИРА-Р, 1998. 267 с.
3. Ткачова Н. П. Розвиток методів аналізу фактичного стану конкурентних переваг підприємства. *Економіка розвитку*. 2011. № 4 (60). С. 116–120.
4. Kocziszky G., Pererva P. G., Szakaly D., Somosi V. M. Technology transfer. Kharkiv-Miskolc : NTU «KhPI», 2012. 668 p.
5. Коциски Д., Верес Шомоши М., Кобелева Т. А. Комплаенс программа промышленного предприятия. Харьков-Мишкольц : ООО «Планета-принт», 2019. 689 с.
6. Kobieliava T. O., Pererva P. G. The formation of anti-crisis program of the industrial enterprise based on innovative monitoring. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПИ»*. Сер. Економічні науки. 2016. № 48. С. 41–44.
7. Кобелева Т. О. Електротехнічна галузь України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПИ»*. 2011. № 26. С. 34–43.
8. Tkachev M. M., Pererva P. G., Kobieliava T. O. Evaluation of holder profits violation of their exclusive rights. *Науковий вісник Полісся*. 2016. № 4 (8). С. 240–246.
9. Мониторинг производственно-коммерческой деятельности промышленного предприятия / П. Г. Перерва [и др.]. *Вестник Нац. техн. ун-та «ХПИ»*. 2009. № 36-1. С. 12–22.
10. Ткачова Н. П., Кобелева Т. О., Перерва П. Г. Підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств на засадах синергетичного бенчмаркінгу. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. Сер. : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2015. № 819. С. 167–174.
11. Kobieliava T., Kocziszky G., Veres Somosi M. Compliance-technologies in marketing. *MIND Journal*. 2018. № 5. 10 p. URL : https://mindjournal.wseh.pl/sites/default/files/article/09-18/compliance-technologies_in_marketing.pdf.

12. Кобелєва Т. О., Перерва П. Г. Показники і критерії оцінки кон'юнктури товарного ринку. *Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу* : Зб. тез. доп. 5-ї Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 29 вер.–1 жовт. 2011 р.). Суми : ТОВ «ДД «Папірус», 2011. С. 161–163.

Гарна Ульяна Юрїївна

студентка гр. БЕМ 920д

Перерва Петро Григорович

д-р екон. наук, професор

ORCID ID: 0000-0002-6256-9329

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
м. Харків

НАПРЯМКИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ

В сучасних умовах в Україні склалася унікальна ситуація – з одного боку, агропромисловий потенціал в національній економіці визнається досить високим, але з іншого боку програми з імпортозаміщення (в першу чергу на продовольчому ринку) реалізуються або із затримкою, або з істотними відхиленнями від цільових орієнтирів [1–12]. Тому питання швидкого переходу на інноваційно орієнтований шлях розвитку для українського агропромислового комплексу стають особливо актуальними. Вельми часто в українських наукових працях можна зустріти твердження про те, що інноваційні перетворення в галузях і сферах української економіки можуть бути реалізовані тільки за рахунок масованої державної підтримки цих процесів. Це означає, що приватний капітал (підприємництво і великі корпоративні структури) будуть в меншій мірі зацікавлені в інтенсивному освоєнні результатів науково-технічного прогресу і впровадження інновацій в основні, допоміжні та управлінські бізнес-процеси. Як показує досвід економічно розвинених країн, які вже перейшли на постіндустріальну модель розвитку, найбільш вагомий інноваційний потенціал сформований в приватному підприємницькому та корпоративному секторі, оскільки і підприємці, і керівники великих компаній самостійно визначають пріоритети розвитку своїх підприємств з урахуванням максимізації економічних і неекономічних вигод. Це забезпечує швидке економічне зростання і підвищення конкурентоспроможності продукції, що виробляється. Однак роль і значимість державної участі в інноваційно-орієнтованому розвитку економіки (в т. ч. і